

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 6/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

85/2009. (IV. 8.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) kaposvári panaszos 2008. december 19-én előterjesztett panaszát a 2009. április 8-án megtartott zárt ülése alapján

e l u t a s í t j a.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos a Kaposvári Rendőrkapitányság nyomozóinak 2008. december 12-ei fellépésével összefüggésben fordult a Testülethez.

Előadása szerint az említett napon 15 óra 30 és 45 perc között négy rendőr jelent meg a panaszos állandó lakcímén, akik beinvitálásukat követően közölték, hogy házkutatást tartanak. Az intézkedést azzal indokolták, hogy egy aznap elfogott és kábítószerrel visszaélés cselekményével meggyanúsított személy azt állította, hogy a panaszosnak adott el korábban kábítószer. A házkutatás során a rendőrök semmit nem találtak, ezt jegyzőkönyvben rögzítették, majd felszólították a panaszost, hogy menjen velük a Kaposvári Rendőrkapitányságra, és a panaszos édesanyjának kérdésére hozzátették, erre azért van szükség, hogy vizelet gyorstesztet végezzenek el.

A kapitányságon a panaszos beadványa szerint (...) r. főhadnagy szobájához kísérték, aki a panaszos szerint egy láthatóan koszos poharat adott oda a panaszosnak és egy vizelet-gyorstesztet tartott a kezében, amit nem a panaszos előtt, hanem korábban bontott ki.

A panaszos ezzel kapcsolatban sérelmezi, hogy nem kapott tájékoztatást arról, hogy jogában áll megtagadni a mintaadást, és kifogásolja azt is, hogy nem bizonyosodhatott meg arról, hogy a teszt nem szennyezett, nem használt.

Ezután az említett rendőr az irodájával szemben lévő mosdóba küldte a panaszost, illetve be is kísérte őt. A panaszos rendőr elvégezte a tesztet, amely pozitív eredményt mutatott. Ekkor közölte (...) kollégájával, (...) r. törzszászlós, hogy a panaszost gyanúsítottként fogják kihallgatni.

A gyanúsított ki hallgatást (...) r. törzszászlós folytatta le, de időközben azon megjelent egy, a panaszos által ismeretlen személy is, majd (...) r. főhadnagy is, aki miután a monitoron elolvasta a panaszos vallomását, megkérdezte a panaszost, hogy miért „kampózik” (hazudik), és megfenyegette, hogy ha neki ez kell, akkor akár naponta járhat be a rendőrségre szembesítésre.

A kihallgatást követően a panaszost az orvosi ügyeletre szállították, ahol a panaszos a rendőrök által vitt tégelybe újra vizeletmintát adott, amelyet megelőzően nem mosott kezét. Elmondása szerint mintaadás közben véletlenül rávizelt arra az ujjára, amivel a poharat annak belső oldalán tartotta, illetve a mintaadást követően, amikor kezét mosott, látta, hogy több alkalommal belefröccsen a mintát tartalmazó tégelybe a víz. Mindezt szóvá is tette a mintaadáskor jelen volt rendőrnek.

Az orvosi vizsgálat közben telefonon felhívták a Kaposvári Rendőrkapitányságról, hogy menjen vissza, még alá kell írnia valamit. Amikor 18.45 körüli időpontban visszaért, látta, hogy az elsőként, még a rendőrségen elvégzett kábítószer-gyorsteszt elvégzéséről szóló jegyzőkönyvet kell aláírnia, amelyet a teszt elvégzésekor nem írtak vele alá. A jelen lévő (...) r. törzszászlós azt mondta a panaszosnak, hogy a teszten már ügyis túl van, nincs oka megtagadni az aláírást. A panaszos aláírta a jegyzőkönyvet, majd ezt követően a rendőrnő ráírta a jegyzőkönyvre a teszt elvégzésének időpontját (16.15) és a jegyzőkönyv lezárásának időpontját is (16.20). A panaszos elmondása szerint csak ekkor, a jegyzőkönyv elolvasása után jött rá arra, hogy ezzel utólag beleegyezett az első alkalommal, még a kapitányságon lefolytatott teszt elvégzésébe. Ezután távozott a rendőrségről.

A panaszos álláspontja szerint a Kaposvári Rendőrkapitányság rendőreinek fenti magatartása nem felelt meg a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 16. §-ának (4) bekezdésében foglalt kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmának. Az eljárás során sérelmet szenvedtek büntetőeljárás jogai, sérült az ártatlanság védelme és az önvádra kötelezés tilalma, illetve a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 77. §-ának (2) bekezdése, 78. §-ának (4) bekezdése, és a 180. §-ának (1) bekezdése.

Jelzi, hogy álláspontja szerint jelenleg törvénytelen helyzet uralkodik a rendőrségi jogalkalmazásban a vizelet-gyorsteszt alkalmazásával összefüggésben, mivel kizárólag az Rtv. 44. §-a (1) bekezdésének c) pontja ad felhatalmazást a rendőrség közlekedésrendészeti feladatainak ellátása során vizeletminta vételére.

Álláspontja szerint a rendőrök vele szemben foganatosított fellépése nem felel meg a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt lévő járművezetőkkel szemben alkalmazható rendőri intézkedésekről szóló módszertani útmutató kiadásáról rendelkező 19/2000. (XI. 13.) ORFK utasítás előírásainak sem.

A fentiek alapján kéri a Testület vizsgálatát, mert úgy véli, a vele szemben alkalmazott intézkedések nem feleltek meg a vonatkozó jogszabályi előírásoknak, és a rendőröknek nem volt joguk őt hazugnak nevezni és félrevezetésével másra nézve terhelő vallomást várni tőle.

II.

A Testület az ügy iratainak áttanulmányozását követően megállapította hatáskörének hiányát az alábbiak szerint.

1. A Testület eljárását az Rtv. IX. fejezetében, a Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

A fent idézett rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

– a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),

– a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),

– a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A Testületnek lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell.

Erre az Rtv. IV. fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes

előírásoknak megfelelően teljesíteni. A 11. § (1) bekezdése – a fentebb kifejtettek alapján – olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze. Az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válik tehát a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb jogszabályok által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik. A Testület hatáskörének ilyen értelmezése azonban nem biztosít korlátlan lehetőséget a Testület beavatkozására, mert erre csupán olyan esetekben lesz módja, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel vagy mulasztással szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak.

Ennek megfelelően jelen ügyben azt kellett vizsgálni, hogy állt-e a panaszos rendelkezésére olyan speciális büntető eljárásjogi jogorvoslat, amely az általa állított és sérelmezett jogsértések orvoslására alkalmas.

2. A panasz arra vonatkozik, hogy a kábítószer használatot ellenőrző vizeletgyorstesztet a rendőrök a panaszos hozzájárulása nélkül, azaz jogszerűtlenül végezték el, illetve a szükséges hozzájáruló nyilatkozatot csak utóbb, a teszt elvégzését követően, és őt megtévesztve írták vele alá.

A csatolt iratokból megállapíthatóvá vált, hogy a panaszost a Kaposvári Rendőrkapitányságon 2008. december 12-én délelőtt, ismeretlen tettes ellen elrendelt nyomozás keretében vonták előbb házkutatás alá, majd sor került gyanúsítottként való meghallgatására. Ezt a meghallgatást előzte meg a vizelet-gyorsteszt elvégzése, amelynek időpontjában a panaszos tisztázatlan eljárási pozícióban, de legfeljebb tanúként vett részt az ismeretlen tettes ellen indított eljárásban, ilyen minőségben szolgáltatott mintát – a jegyzőkönyv szerint 16 óra 15 perckor – a szakértői eljáráshoz, tekintettel arra, hogy a gyanúsított kihallgatásáról szóló jegyzőkönyv tanúsága szerint meggyanúsítására csak a tesz elvégzését követően, 16 óra 23 perckor került sor. (Meg kell jegyezni, hogy a vizelet gyorsteszthez való hozzájárulásról szóló jegyzőkönyv semmilyen utalást nem tartalmaz arra nézve, hogy a panaszos a tesz elvégzésekor milyen eljárási pozícióban volt a rendőrség szerint.)

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 106. §-ának (1) bekezdése értelmében a terhelt és a sértett köteles a szakértői vizsgálatnak, illetve beavatkozásnak magát alávetni, kivéve a műtétet és a műtétnek minősülő vizsgálati eljárást. A (4) bekezdés értelmében az (1) bekezdésnek a sértettre vonatkozó rendelkezéseit a tanúra is alkalmazni kell, azonban ilyenkor a Be.-nek a vallomástétel megtagadására vonatkozó 81-82. §-aiban foglalt rendelkezések irányadók.

A Be. 82. §-ának (1) bekezdése szerint a tanúvallomást megtagadhatja az, aki magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná. Jelen esetben a Testület megállapítása szerint a panaszos a fenti rendelkezés értelmében nem lett volna köteles alávetni magát a teszt elvégzésének, amely utóbb bűncselekmény elkövetésével való meggyanúsítását eredményezte. Ez következik az önvádra kötelezés tilalmából, amely

szerint senki sem kötelezhető arra, hogy önmagát terhelő vallomást tegyen, és önmaga ellen bizonyítékot szolgáltatson (Be. 8. §).

Amennyiben tehát a panaszossal valóban a megfelelő figyelmeztetés nélkül végeztették el a tesztet, és a jegyzőkönyvet utólag írták alá, úgy az eljárás sértette a Be. rendelkezéseit (ennek megítélése a rendelkezésre álló adatok alapján egyébként nem lehetséges, mivel nem dönthető el, hogy a tesztbe való beleegyezésre vonatkozó jegyzőkönyvet valójában mikor – 16.20-kor, vagy csak elmondásának megfelelően később, 19.00 óra körül – írta alá a panaszos).

Annak eldöntésére, hogy az Rtv. 11. §-án keresztül a Testület számára vizsgálható-e egy ilyen feltételezett jogsértés, azt kellett eldönteni, hogy áll-e a panaszos rendelkezésére olyan speciális büntetőeljárás jogorvoslat, amely az általa sérelmezett rendőri fellépés orvoslására alkalmas.

A nyomozó hatóság jogszerűtlen fellépésével szembeni jogorvoslat lehetőségét a Be. 196. §-a biztosítja, amely szerint az, akit az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása érint, az a tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

A további eljárás során a panaszos hivatkozhat a Be. 78. § (4) bekezdésére, amelynek értelmében nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközökből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával szerzett meg; valamint a Be. 84. §-ára, amely szerint a vallomástételi akadályok figyelembevételére vonatkozó rendelkezések megsértésével kihallgatott tanú vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a kérdéses panasz vonatkozásában a speciális eljárási szabályok biztosítanak sajátlagos és hatékony jogorvoslati lehetőséget, ezért a Testületnek a fenti okfejtés alapján az ügyben nincs hatásköre eljárni.

Budapest, 2009. április 8.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök, testületi tag

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag